

LBRIS

We know
books

**CEI TREI
MUSCHETARI**

Alexandre Dumas

Traducere din limba franceză
TICU ARCHIP și MILTON FANNY LEHRER

LITERA

a părăsit și el slujba, sub cuvânt că-i rămăsese o mică moștenire în Roussillon.

Grimaud l-a urmat pe Athos.

D'Artagnan s-a bătut de trei ori în duel cu Rochefort și de trei ori l-a rănit.

– Te pomenești că la a patra întâlnire te omor, i-a spus, întinzându-i mâna, ca să-l ajute să se ridice.

– Socot că e mai bine și pentru dumneata, și pentru mine să ne lăsăm păgubași, i-a răspuns rănitul. La naiba! Îți sunt mai prieten decât crezi, căci, dacă aș fi strecurat un singur cuvânt cardinalului, aș fi putut de la prima întâlnire să-ți pun capul în primejdie.

S-au sărutat, dar de data asta nesiliți de nimeni și fără nici un gând ascuns.

Lui Planchet, Rochefort i-a dat gradul de sergent în corpul ostașilor gărzii.

Domnul Bonacieux trăia liniștit, fără să aibă habar și nici să-i pese de soarta neveste-sii. Într-o zi, a avut nesocotința să-i scrie cardinalului pentru a-i aminti de el; cardinalul i-a trimis răspuns că va îngriji să nu-i mai lipsească nimic în viitor.

Într-adevăr, a doua zi, plecând de la el de acasă la șapte seara pentru a se duce la Luvru, domnul Bonacieux nu s-a mai întors în strada Groparilor; după părerea celor care păreau a ști mai multe decât toți ceilalți, domnul Bonacieux era hrănit și găzduit în vreun castel regesc, pe socoteala mărinimoasei Eminențe.

Cuprins

XXXI. Englezi și francezi.....	5
XXXII. Un prânz la un avocat	13
XXXIII. Cameristă și stăpână	23
XXXIV. Unde se vorbește despre echipamentul lui Aramis și al lui Porthos.....	34
XXXV. Noaptea, toate pisicile sunt negre.....	44
XXXVI. Vis de răzbunare.....	52
XXXVII. Taina frumoasei Milady	60
XXXVIII. Cum și-a găsit Athos echipamentul fără a mișca un deget.....	67
XXXIX. O arătare.....	77
XL. Cardinalul.....	87
XLI. Asediul orașului La Rochelle.....	96
XLII. Vinul de Anjou.....	109
XLIII. Hanul La Porumbarul roșu	118
XLIV. Despre folosul burlanelor de la sobe	127
XLV. Între soți.....	136
XLVI. Bastionul Saint-Gervais	143
XLVII. Sfatul muschetarilor.....	151
XLVIII. Chestiuni familiale	169
XLIX. Fatalitate.....	185
L. Fratele și sora stau de vorbă	194
LI. Ofițer!	202
LII. Prima zi de captivitate.....	214

LIII. A doua zi de captivitate	222
LIV. A treia zi de captivitate	231
LV. A patra zi de captivitate	241
LVI. A cincea zi de captivitate	250
LVII. Ca în tragediile clasice	266
LVIII. Evadarea	273
LIX. Ce se petrecea la Portsmouth în ziua de 23 august 1623	282
LX. În Franța	294
LXI. Mănăstirea Carmelitelor din Béthune	300
LXII. Doi demoni feluriți	314
LXIII. Picătura de apă	320
LXIV. Omul cu pelerina roșie	335
LXV. Judecata	341
LXVI. Osânda	350
LXVII. Un trimis al cardinalului	356
Epilog	367

Les trois mousquetaires
Alexandre Dumas

Editura Litera
tel.: 0374 82 66 35; 021 319 63 90; 031 425 16 19
e-mail: contact@litera.ro
www.litera.ro

Cei trei muschetari
Alexandre Dumas

Copyright © 2025 Grup Media Litera
pentru ediția în limba română
Toate drepturile rezervate

Editor: Vidrașcu și fiii
Corector: Dorina Lipan
Tehnoredactare și prepress: Ofelia Coșman

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DUMAS, ALEXANDRE
Cei trei muschetari/ Alexandre Dumas; trad. din
lb. franceză: Ticu Archip și Milton Fanny Lehrer. –
București: Litera, 2024
2 vol.
ISBN 978-630-342-426-2
Vol. 2 – 2025. – ISBN 978-630-342-428-6
I. Archip, Ticu (trad.)
II. Lehrer, Milton Fanny (trad.)
821.133.1

XXXI

Englezi și francezi

La ora hotărâtă, muschetarii se duseră împreună cu cei patru valeți îndărătul Luxemburgului, într-un ocol unde păș-teau căprițe. Athos dădu un bănuț păzitorului, ca să plece. Valeții primiră poruncă să stea de veghe.

Curând, o ceată de gentilomi se apropie tăcută și, pătrun-zând în ocol, se îndreptă spre muschetari; apoi, potrivit obicei-urilor de peste mare, se făcură prezentările.

Englezii erau cu toții de neam mare, și numele atât de ciu-date ale adversarilor nu numai că le stârniră uimirea, dar îi și neliniștiră.

– Bine, foarte bine, începu lordul de Winter după ce toți trei muschetarii spuseră cum îi cheamă, dar noi tot nu știm cine sunteți și nici nu ne putem bate cu niște porecle; astea-s nume de păstori!

– După cum bine bănuțiți, milord, sunt nume de împrumut, încuviință Athos.

– Atunci cu atât mai mult dorim să vă cunoaștem adevăra-tele nume, răspunse englezul.

– Ați jucat totuși cu noi, fără să știți cum ne cheamă, îi amin-ti Athos, dovadă că ne-ați câștigat cei doi cai.

– E adevărat, dar atunci ne puneam în primejdie doar banii, pe câtă vreme acum ne primejduim viața: joci cu oricine, dar de bătut nu te bați decât cu cei de o seamă cu tine.

– Așa e, se învoi Athos.

Și, luându-l deoparte pe acela dintre cei patru englezi cu care trebuia să se bată, își spuse numele în șoaptă.

Porthos și Aramis făcură și ei la fel.

– Sunteți mulțumit? îl întrebă Athos pe adversarul său. Găsiți obârșia mea destul de aleasă pentru a binevoi să încrucișați spada cu mine?

– Da, domnule, zise englezul, înclinându-se.

– Acum vreți să vă spun și eu ceva? adăugă răspicat Athos.

– Ce anume? întrebă englezul.

– Ați fi făcut mai bine dacă nu mi-ați fi cerut să mă dau în vileag.

– Și de ce?

– Fiindcă se crede că am murit, iar eu doresc, din anumite pricini, să nu se știe că sunt în viață, așa că voi fi silit să văucid pentru ca taina mea să nu zboare din gură-n gură.

Englezul îl privi pe Athos, crezând că glumește; dar lui Athos nu-i ardea de glumă.

– Gata, domnilor? întrebă el, întorcându-se către prieteni și adversari.

– Da, răspunseră într-un glas englezii și francezii.

– Atunci, în gardă! porunci Athos.

Opt spade străluciră dintr-odată în razele amurgului sângeri și lupta porni cu o înverșunare firească între oameni de două ori dușmani.

Athos lupta la fel de liniștit și cu luare-aminte ca și când s-ar fi aflat într-o sală de scrimă.

Porthos, pe care pățania din Chantilly îl lecuisse de o prea mare încredere în sine, se avânta cu iscusință și chibzuială.

Aramis, nerăbdător să-și isprăvească al treilea cânt al poemului, se zorea ca tot omul care n-are vreme de pierdut.

Athos își ucise cel dintâi adversarul: îl nimerise cu o singură lovitură, dar așa cum îi spusese, cu o lovitură de moarte, până în adâncul inimii.

După el, Porthos își întinse adversarul pe iarbă; îi străpunsesese coapsa. Cum englezul îi predase spada, fără a mai încerca vreo împotriviare, Porthos îl luă în brațe și-l duse astfel până la trăsură.

Aramis se năpusti atât de crunt asupra adversarului, încât acesta, după ce dădu îndărăt cu vreo cincizeci de pași, o luă la sănătoasa și se făcu nevăzut în huiduielile valetilor.

Cât privește pe d'Artagnan, el nu făcuse altceva decât să se apere; apoi, când își dăduse seama că celălalt era istovit, îi arse o lovitură zdravănă de-i sări spada din mână. Văzându-se dezarmat, baronul dădu doi-trei pași înapoi, dar în clipa aceea piciorul îi alunecă și se prăvăli pe spate.

Dintr-o săritură, d'Artagnan se repezi asupra lui și, pironindu-i spada în gâtleej, îi spuse:

– Aș putea să văucid, domnule, sunteți în mâinile mele, dar de dragul surorii dumneavoastră vă dăruiesc viața.

D'Artagnan nu mai putea de bucurie; i se împlinea gândul pus la cale de cu vreme, gând sub a cărui căldură îi înflorise pe față zâmbetul despre care am vorbit.

Încântat că are de-a face cu un gentilom atât de cumsecade, englezul îl strânse la piept pe d'Artagnan, copleșindu-i și pe cei trei muschetari cu tot soiul de măguliri; cum adversarul lui Porthos fusese urcat în trăsură, iar al lui Aramis dăduse bir cu fugiții, nu se mai gândiră cu toții decât la cel mort.

În vreme ce Porthos și Aramis îi scoteau haina, în nădejdea că poate mai trăia încă, o pungă doldora de bani îi lunecă din cingătoare. D'Artagnan o ridică de jos și o întinse lordului de Winter.

– Ce naiba vreți să fac cu ea? întrebă englezul.

– Înapoiati-o rudelor, răspunse d'Artagnan.

– Și ce le pasă rudelor de fleacul ăsta! Le rămân moștenire cincisprezece mii de galbeni; luați punga pentru lacheii dumneavoastră. Și acum, tinere prieten, cred că-mi dai voie să-ți spun astfel, urmă lordul de Winter, chiar astă-seară mă vei însoți, dacă dorești, la sora mea, lady Clarick de Winter, căci aș vrea să te bucuri și de bunăvoința ei, și cum nu e tocmai

lipsită de trecere la curte, poate că o vorbă bună îți va prinde bine cândva.

D'Artagnan roși de bucurie și se înclină în semn de încuviințare.

În vremea asta, Athos se apropiase de d'Artagnan și, luându-i punga:

– S-o dăm, spuse el în șoaptă, nu valeților noștri, ci englezilor.

Apoi, zvărlind-o în mâinile vizitiului:

– Pentru dumneata și camarazii dumitale! i-a strigat el.

Asemenea mărinimie din partea unui om cu desăvârșire lipsit de mijloace îl ului chiar și pe Porthos, iar acea dărnicie franțuzească, povestită mai departe de lordul de Winter și prietenul lui, se bucură pretutindeni de mare laudă, în afară de a domnilor Grimaud, Mousqueton, Planchet și Bazin.

Despărțindu-se de d'Artagnan, lordul de Winter îi dădu adresa surorii sale: locuia în Piața Regală, cartier cu deosebire ales pe vremea aceea, la numărul șase.

De altfel, îi făgădui că va trece să-l ia pentru a-l prezenta frumoasei Milady.

D'Artagnan îi dădu întâlnire la ora opt, acasă la Athos.

Gândul că va fi prezentat îl frământa grozav pe gasconul nostru.

Își amintea împrejurările stranii în care femeia aceea îi răsărise mereu în cale.

Pentru el nu încăpea îndoială că Milady era o unealtă a cardinalului, totuși ceva îl chema către ea, puterea unei vrăji de care nu-și dădea nici el seama. Singura lui teamă era ca nu cumva Milady să-l recunoască a fi omul din Meung și din Douvres. Atunci ar fi știut că este unul dintre credincioșii domnului de Tréville și, prin urmare, slujitor cu trup și suflet al regelui, ceea ce ar fi fost în dauna lui; căci, cunoscut de Milady așa cum o cunoștea și el, ar fi jucat cu ea o partidă cu aceiași sorti de izbândă.

Cât privește începutul de dragoste dintre ea și contele de Wardes, tânărul nostru încrezut se sinchisea prea puțin, deși contele era tânăr, frumos, bogat și cu mare trecere pe lângă

cardinal. Dar nu degeaba ai douăzeci de ani și, pe deasupra, te-ai născut la Tarbes.

D'Artagnan trecu mai întâi pe acasă și se găti cu cel mai înzorzonat veșmânt; apoi, întorcându-se la Athos, îi istorisi totul, ca de obicei. După ce-i ascultă planurile, Athos clătină din cap și, cu amărăciune în glas, îl îndemnă să fie prudent.

– Mda, făcu el, abia ai pierdut o femeie despre care dădeai zor că e bună, încântătoare, fără cusur, și iată că acum te ții după alta!

D'Artagnan simți ce îndreptățită era mustrarea.

– O iubesc pe doamna Bonacieux din toată inima, îi explică el, iar pe Milady o iubesc doar cu mintea. Am primit să mă duc la ea mai ales ca să mă dumiresc ce învârte la curte.

– Ce învârte la curte? La naiba, nu-i prea greu de ghicit după tot ce mi-ai spus până acum. Trebuie să fie vreo iscoadă de-a cardinalului; o femeie care o să-ți arunce un laț de o să-ți pierzi frumușel capul.

– Nu zău, dragă Athos, prea le vezi pe toate în negru!

– Dragul meu, eu n-am încredere în femei; ce vrei! sunt pățit și, mai ales, n-am încredere în femeile blonde. Nu mi-ai spus tu că și Milady e blondă?

– Are cel mai frumos păr auriu din lume.

– Vai, vai, sărmanul meu d'Artagnan! îl tângui Athos.

– Ascultă, eu vreau doar să mă lămuresc; și, după ce voi ști tot ce trebuie să știu, o să mă dau la o parte.

– Bine, lămurește-te, mormăi flegmatic Athos.

Lordul de Winter a sosit la ora hotărâtă, iar Athos, înștiințat din vreme, a trecut în camera alăturată. Găsindu-l, așadar, pe d'Artagnan singur, și fiindcă era aproape opt, l-a și luat cu el.

O caleașcă luxoasă, înhamată cu doi armăsari focoși, aștepta la scară; peste câteva clipe era în Piața Regală.

Milady de Winter îl primi pe d'Artagnan plină de bunăvoință. Palatul era de o bogăție bătătoare la ochi, și deși cei mai mulți dintre englezi, goniți de război, părăsiseră Franța sau erau pe cale s-o părăsească, Milady făcuse noi cheltuieli pentru căminul ei, dovadă că măsura privind izgonirea englezilor nu o atingea.

– Iată, începu lordul de Winter, arătându-l pe d'Artagnan surorii sale, iată un tânăr gentilom care a avut în mâinile lui viața mea și totuși a vrut să mă cruțe, deși eram de două ori dușmani: întâi pentru că eu îl jignisem, și pe urmă pentru că sunt englez. Dacă ții câtuși de puțin la mine, te rog, doamnă, mulțumește-i.

Milady încruntă ușor din sprâncene; un nor aproape nevăzut îi adumbri fruntea, și un surâs atât de straniu îi lunecă pe buze, încât tânărul, căruia nu-i scăpase această întreită tulburare, se simți ca înflorat.

Fratele ei nu-și dădu seama de nimic; maimuța răsfățată a gazdei îl trăsese de pulpană, iar el se întorsese ca să se joace cu ea.

– Fiți binevenit, domnule, spuse Milady, cu o voce a cărei catifelare contrasta cu semnele de proastă dispoziție ce nu-i scăpaseră lui d'Artagnan, ați câștigat azi drepturi veșnice la recunoștința mea.

Englezul se întoarse atunci și-i povesti toată lupta, fără să treacă peste nici un amănunt. Milady îl asculta cu cea mai mare luare-aminte; dar, deși se străduia să-și ascundă gândul, se vedea ușor că ceea ce auzea nu-i era deloc pe plac. Fața i se împurpura, iar micul ei picior nu-și mai găsea astâmpăr sub rochie.

Lordul de Winter nu băgă de seamă nimic. După ce sfârși de povestit, se apropie de masa pe care se găsea o tavă cu o sticlă de vin de Spania și mai multe pahare; umplu două pahare și, făcându-i semn, îl pofti pe d'Artagnan să bea.

D'Artagnan știa că un englez se socotește jignit când te codești să ciocnești paharul cu el. Se apropie deci de masă și luă celălalt pahar. Cum în vremea asta n-o pierdea din ochi pe Milady, văzu prin oglindă că se schimbase la față. Crezând că nu se mai uită nimeni la ea, ceva sălbatic îi însuflețea privirea; își înfîșea dinții în batistă, cu gând parcă s-o muște.

Tocmai atunci intră în cameră acea drăgălașă cameristă pe care d'Artagnan o mai văzuse; ea spuse câteva cuvinte în englezește lordului de Winter, care ceru îndată voie lui d'Artagnan să

se retragă, fiind chemat de treburi grabnice și stăruind totodată pe lângă sora lui să-l ierte fiindcă pleacă.

După ce strânse mâna lordului de Winter, d'Artagnan se întoarse lângă Milady. Cu o iuțeală uimitoare, chipul ei își luase din nou înfățișarea-i gingașă; atât doar că batista cu răzlețele pete purpurii dădea de gol pe frumoasa care-și mușcase buzele până la sânge.

Și erau fără seamăn buzele ei. Să fi jurat că-s mărgean viu!

Convorbirea luă o întorsătură vioaie. S-ar fi zis că Milady era iarăși în apele ei. Destăinui lui d'Artagnan că lordul de Winter nu-i era frate, ci cumnat; fusese căsătorită cu fratele mai mare care o lăsase văduvă cu un copil. Acest copil era singurul moștenitor al lordului de Winter, numai dacă el nu s-ar fi căsătorit. Din spusele ei, d'Artagnan întrezări un fel de vâl care acoperea ceva, dar mai adânc sub vâl, privirea lui nu putea încă pătrunde.

De altminteri, după o jumătate de ceas, d'Artagnan rămase incredințat că Milady era o compatrioată; vorbea graiul francez în chip atât de elegant și de curat, încât nu încăpea nici urmă de îndoială.

D'Artagnan dădu drumul unui șuvoi de vorbe curtenitoare și jurămintе de credință. La toate neroziile îndrugate de gasconul nostru, Milady surâdea cu voie bună. Ora plecării sosi. D'Artagnan își luă rămas-bun și ieși din salonul ei, fericit ca nimeni pe lume.

Pe scară se întâlni cu frumoasa cameristă, care, după ce îl atinse în treacăt, îmbujorându-se până-n albul ochilor, îl rugă s-o ierte, cu un glas atât de dulce, încât căpătă iertarea pe loc.

D'Artagnan se întoarse a doua zi și fu primit și mai bine decât în ajun. Lordul de Winter nefiind acolo, Milady rămase de data asta toată seara numai cu el. Părea că soarta lui n-o lasă rece; îl întrebă din ce loc se trăgea, cu cine era prieten și dacă nu se gândise vreodată să se alăture slujitorilor domnului cardinal.

D'Artagnan, care, după cum se știe, era deosebit de prevăzător pentru un tânăr de douăzeci de ani, își aminti bănuielile lui cu privire la Milady; ridică în slăvi pe Eminența Sa și-i spuse că, fără doar și poate, ar fi intrat în garda cardinalului, în loc

de garda regelui, dacă l-ar fi cunoscut, de pildă, pe domnul de Cavois înainte să-l fi cunoscut pe domnul de Tréville.

Milady schimbă vorba în chipul cel mai firesc din lume și-l întrebă în treacăt pe d'Artagnan dacă fusese vreodată în Anglia.

D'Artagnan răspunse că fusese trimis în Anglia de domnul de Tréville, în vederea cumpărării unor cai, și chiar adusese de acolo patru, pentru a fi puși la încercare.

În timpul convorbirii, Milady își mușcă de două-trei ori buzele. Avea în fața ei un tânăr care nu se dădea bătut atât de ușor.

La aceeași oră ca și în ajun, d'Artagnan o părăsi pe Milady. Pe sală se întâlni iarăși cu frumoasa Ketty; era numele cameristei. Ea îi furișă o privire galeșă, asupra căreia d'Artagnan n-ar fi trebuit să se înșele, dar, prins în mrejele stăpânei, lui nu-i mai ardea de altcineva.

A doua și a treia zi, d'Artagnan se duse iarăși la Milady. De fiecare dată, ea îl primea tot mai prietenește.

Și în fiecare seară o întâlnea pe drăgălașa cameristă, fie în anticameră, fie pe coridor, fie pe scară.

Dar, cum am mai spus, d'Artagnan nici măcar nu băgase de seamă încăpățanata stăruință a sărmanei Ketty.

XXXII

Un prânz la un avocat

Duelul în care Porthos jucase un rol atât de strălucit nu-i ștersese din minte prânzul la care-l invitase soția avocatului.

A doua zi, către amiază, după ce i-a poruncit lui Mousqueton să-i mai perie încă o dată hainele, s-a îndreptat spre strada Urșilor.

Inima îi bătea, dar nu de o dragoste tinerească și neastâmpărată, ca lui d'Artagnan. Nu, un țel mai pământesc îi biciuia dorul: avea să treacă, în sfârșit, acel prag tainic, să urce acea scară necunoscută pe care se cățăraseră, ani de-a rândul, unul câte unul, galbenii bătrâni ai maestrului Coquenard.

Avea, în sfârșit, să dea cu ochii de un foarte mare lădoi, pe care de atâtea ori îl văzuse în visele lui, lung și adânc, ferecat cu lacăte grele, zăvorât și înțepenit în dușumea, un soi de sipet despre care auzise atât de des vorbindu-se și pe care mâinile, cam uscățive, ce e drept, dar nelipsite de eleganță, ale soției avocatului, îl vor deschide în fața privirilor lui uimite.

Apoi, el, omul rătăcitor pe pământ, omul fără avere, omul fără familie, soldatul deprins cu hanul, cu cârciuma, cu spelunca, mâncăul nevoit să se mulțumească de cele mai multe ori cu chilipiruri picate la întâmplare, de data asta avea să guste din mâncăruri gospodărești, avea să soarbă pe îndelete bucuria unui cămin îndestulat.

Să vii zi de zi în calitate de verișor și să înfuleci la o masă gustoasă, să descreești fruntea pământie și boțită a bătrânului avocat, să-i jumulești pe tinerii copiiști, învățându-i tot soiul de jocuri de cărți, în cele mai șmecherești amănunte, să le câștigi în chip de onorariu, pentru o lecție care ar ține un ceas, pușculița cu economiile lor pe o lună, toate astea îi surâdeau grozav lui Porthos.

Muschetarului îi trecuseră pe la urechi vorbele de ceară care umblau în acea vreme pe seama avocaților și care se mai aud și azi: zgârcenia, lăcomia, zilele lungi de post; dar cum, la urma urmelor, în afară de unele aprigi dorințe de economie, pe care Porthos le găsisse nelalocul lor, soția avocatului se arătase destul de darnică, pentru o soție de avocat, bineînțeles, el se aștepta să găsească o casă din belșug înzestrată cu de toate.

Totuși, chiar de la ușă, pe muschetar l-au și prins oarecare bănuieli, căci intrarea nu prea era îmbietoare: un gang întunecos, care duhnea, pe scară chioresc din pricina geamurilor zăbrelite, pe unde abia s-ar fi putut strecura lumina zilei dintr-o curte vecină, iar la primul cat o ușă joasă, ținută în cuie uriașe, ca ușa principală de la Grand-Chatelet¹.

Porthos ciocăni cu degetul. Un secretar înalt, cu fața gălbejită, ascunsă sub o claie de păr neșesălat, a deschis și a salutat, ca tot omul silit să respecte la celălalt statura impunătoare, semn al puterii, haina militară, semn al profesiei, și fața rumenă, semn al bunului trai.

În același timp, alt secretar mai scund, în spatele celui dințai, altul mai înalt, în spatele celui de-al doilea și, în sfârșit, un băiețel de serviciu îndărătul celui de-al treilea.

În total, trei secretari și jumătate; ceea ce însemna, pe vremea aceea, că biroul avocatului era dintre cele mai căutate.

Deși muschetarul urma să sosească numai la ora unu, încă de la douăsprezece soția avocatului stătea cu ochii la pândă și, bizuindu-se pe inima și poate chiar pe stomacul iubitelui său, nădăjduia să-l vadă venind mai devreme.

Doamna Coquenard a intrat, deci, pe ușa ce dădea în apartament aproape odată cu oaspetele care intra pe ușa dinspre scară; ivirea vrednicei doamne îl scoase pe Porthos din mare încurcătură. Secretarii erau numai ochi, iar el, neștiind ce trebuie să spună acestui șir de ființe crescânde și descrescânde, nu-și dezlega limba.

– E vărul meu, vesti soția avocatului; te rog, intră, te rog, domnule Porthos.

Numele de Porthos stârni râsul secretarilor; dar când acesta se întoarse spre ei, toate fețele își pierdură deodată veselia.

Au ajuns în cabinetul avocatului după ce au străbătut anticamera, unde se aflau secretarii, și biroul, unde ar fi trebuit să se afle; această din urmă încăpere era un soi de sală întunecoasă, ticsită toată cu hârțoage. Ieșiți din biroul secretarilor, au lăsat pe dreapta bucătăria și pătrunseră, în sfârșit, în camera de primire.

Toate aceste încăperi, care comunicau una cu alta, îi cam dădură de gândit lui Porthos. Prin toate acele uși deschise, fără îndoială că orice cuvânt se auzea de departe; apoi, în trecere, aruncase o privire cercetătoare și în bucătărie, mărturisindu-și tainic, spre rușinea gazdei și marea lui părere de rău, că nu zărise acel foc, acea însuflețire și acea zarvă care domnesc de obicei în orice altar al mâncăcioșilor, atunci când se pregătește un prânz pe cinste.

Avocatul fusese, fără îndoială, înștiințat de această vizită, căci nu se arătă surprins când îl văzu pe Porthos înaintând în chip firesc și salutându-l curtenitor.

– Se pare că suntem veri, grăi avocatul, sprijinindu-se pe brațe, ca să se ridice din jilțul său de trestie.

Înfășurat în veșmântul negru, în care trupul lui firav se pierdea, bătrânul era verde la față și uscat; ochii lui mici și cenușii sclipeau ca jărăticul și păreau a fi, împreună cu gura ce rânjea veșnic, singurele părți ale feței din care viața nu fugise încă. Din nefericire, picioarele nu mai voiau să slujească acestei mașinării osoase.

De cinci sau șase luni, de când îl lovise boala, cinstitul avocat ajunsese aproape robul soției sale.

¹ Castel vechi din Paris, ce servea la început drept tribunal, transformat apoi în închisoare